

Svar på skriftligt spørgsmål om begrænsninger i fråga om offentliga tillställningar

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 924/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Heikki Vestman /saml:

I vilken omfattning har smittor spårats till teatrar, opera, konsertsalar eller andra kulturlokaler,

hur motiverar regeringen nödvändigheten av begrænsningsåtgärder på offentliga tillställningar i relation till smittorisken som baserar sig på mængden spårade smittfall,

bedömer regeringen att begrænsningsåtgärderna som gäller offentliga tillställningar och restaurangverksamhet i fråga om smittorisken är jämförbara med varandra,

anser regeringen att åtgärderna som begrænsar live musik är godtagbara och till sin omfattning proportionella med tanke på begrænsningen av annan verksamhet som äger rum i lokalen?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Enligt lagen om smittsamma sjukdomar är det social- och hälsovårdsministeriet som ansvarar för den allmänna planeringen, styrningen och tillsynen av bekämpningen av smittsamma sjukdomar och för beredskapen inför riksomfattande störningar i hälsovården och hot om sådana samt för ledningen i sådana situationer. Behöriga är sjukvårdsdistrikten, kommunerna och samkommunerna som också ansvarar för den regionala beredningen, prövningen och beslutsfattandet. Även regionförvaltningsverket har särskilt föreskrivna uppgifter och bär ansvar för tillsynen över verksamheten.

Statsrådet fattade 6.5.2020 ett principbeslut om en plan för en hybridstrategi för hanteringen av coronakrisen. Syftet med strategin är att effektivt stävja epidemin så att den stör en så liten mængd människor och företag som möjligt samt samhället och utövandet av grundläggande så lite som möjligt. Kärnteamet, som arbetar vid social- och hälsovårdsministeriet, har som uppgift att säkerställa att rekommendationer och begrænsningar i enlighet med hybridstrategin fullföljs regionalt och med tyngdpunkten på uppföljning av beslutfattande och behovsbaserad styrning av servicesystemet.

Sakkunniginformation som samlats under coronavirusepidemin visar att smittor uppstår som en del av den sociala växelverkan i olika situationer, typiskt i familjekretsen och hobbyer samt medverkan i motsvarande verksamheter, i samband med underhållning och i andra långvariga

närkontakter med den vuxna befolkningen samt i samband med kreativ verksamhet. Betydelsefulla när det gäller smittorisken är närkontakt eller annan nära kontakt som tillåter droppsmitta, upprepning och tidsmässig varaktighet liksom rymligheten i lokalerna som används för verksamheten, ventilationen och strukturella möjligheter att undvika droppsmitta. Smittorisken har framhävts särskilt i verksamhet och växelverkan mellan människor där människor talar högljutt, skriker, skrattar, sjunger eller annars särskilt skapar förutsättningar för droppsmitta.

Enligt statistik som tagits fram av Institutet för hälsa och välfärd kunde smittkällorna under vecka 49 (30.11-6.12.2020) klarläggas i cirka 60 procent av fallen och inom HUS-området i över hälften av fallen. Alla de olika sammanhang där smitta uppstår kan inte specificeras bland annat eftersom det inte finns entydiga sätt att definiera hur långt fortsatt smitta av en smittkedja som uppstått i en särskild situation klassificeras som hörande till situationen. Smittor som uppkommer i kulturlokaler och på kulturevenemang eller exponeringar är sålunda svåra att bedöma. Man vet emellertid att exponeringssituationer där personer som inte känner varandra vistas i samma lokal och eventuellt också exponeringssituationer med varierande kunder försvårar spårningen av exponerade personer och placeringen i karantän vilket betydligt ökar risken för en accelerering av epidemin.

De primära åtgärderna för hantering av risker i anknytning till en spridning av allmänfarliga smittsjukdomar är informationsstyrning, aktörernas egen aktivitet i frågan och andra metoder för lindrigare reglering. I epidemins spridningsfas är det emellertid möjligt att dessa åtgärder inte längre är tillräckliga utan en snabb spridning av epidemin som sträcker sig till riskgrupperna kan förhindras enbart genom kraftigare begränsning av verksamheten.

Statsrådet rekommenderar att informationsstyrning, rekommendationer och regionala begränsningsåtgärder avsedda att förebygga en spridning av smittsamma sjukdomar inriktas förutseende och effektivt så som lagen om smittsamma sjukdomar förutsätter. Åtgärderna som ska införas ska placeras i ändamålsenlig ordningsföljd i enlighet med det regionala epidemiologiska läget och de praktiska möjligheterna för genomförande. Besluten ska i enlighet med de regionala myndigheternas prövning grunda sig på allmän och sakkunnigbaserad information och information som andra förfogar över gällande vad som är effektivast och mest proportionellt utgående från den regionala epidemiologiska lägesbilden, smittokällor och smittrisken. Olika åtgärder som inriktas regionalt, lokalt och tidsmässigt, men används i vid utsträckning och för att stöda varandra skapar i sin helhet de bästa förutsättningarna för att bekämpa en spridning av epidemin.

Undervisnings- och kulturministeriet har i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd gett rekommendationer om ordnande av offentliga tillställningar men bedömningen av begränsningsåtgärdernas nödvändighet hör i sista hand till det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av sjukdomsfall, och när det gäller flera kommuners områden, till regionförvaltningsverket.

Riksdagens social- och hälsovårdsutskott (ShUB 27/2020 rd) har framhållit att bekämpningen av en spridning av allmänfarliga smittsamma sjukdomar baserar sig på statistiska sannolikheter och på förutseende hantering av risker. Med tanke på riskhanteringen är det för olika restauranger av

betydelse hur man hanterar uppkomsten av kontakter mellan kunderna. Ur detta perspektiv spelar också alkoholintaget en viktig roll, eftersom det för sin del kan öka antalet kontakter på ett okontrollerat sätt.

Syftet med begränsningen av antalet kunder både på offentliga tillställningar och i restauranger är att garantera kunder och deltagare tillräckligt mycket utrymme i situationer där epidemin redan i omfattande utsträckning håller på att spridas i området. Begränsningarna i restaurangverksamheten baserar sig på en relativ begränsning av antalet kunder i förhållande till restaurangens största möjliga kundmängd. En sådan reglering möjliggör att olika förhållanden i restauranger av olika storlek beaktas. I en restaurang med fler kundplatser är det möjligt att ta in flera kunder och ändå bevara verksamheten tillräckligt utspridd för att minimera en spridning av epidemin. Publikevenemangen avviker däremot till sin natur mycket från varandra och det är inte heller möjligt att binda begränsningarna gällande dem till en viss andel av det maximala antalet deltagare som ofta inte ens har fastställts.

Regeringen lämnade 10.12.2020 ett förslag till ändring av lagen om smittsamma sjukdomar till riksdagen (RP 245/2020). Regleringen är avsedd att utvecklas så att den bättre motsvarar syftet enhetligt och jämlikt genom begränsning av närkontakter i olika situationer där ett stort antal människor är i relativt nära kontakt till varandra.

När det spelas livemusik i en restaurang är det i princip fråga om ett publikevenemang så som avses i 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar om evenemanget är öppet för allmänheten och det inte är fråga om fortgående normal serviceverksamhet i en restaurang.

Syftet med lagen om smittsamma sjukdomar är att begränsa och förebygga smittorisken i situationer där människor umgås i relativt nära kontakt. I ett kritiskt skede av spridningen av epidemin och när andra åtgärder inte längre räcker till ska bekämpningen av smittor inriktas på verksamhet som skapar en ovan beskriven förutsättning för växelverkan och droppsmitta.

Syftet med begränsningarna är att trygga allas rätt till liv enligt 7 § 1 mom. i grundlagen så som förutsätts i 22 § i grundlagen, den i 19 § 1 mom. i grundlagen föreskrivna rätten för alla till oundgänglig omsorg och det allmännas skyldighet att trygga tillräckliga hälsotjänster och främja befolkningens hälsa så som föreskrivs i 19 § 3 mom. När det gäller regleringen av restaurangverksamheten har grundlagsutskottet ansett dessa motiveringar vara synnerligen vägande skäl med tanke på systemet med grundläggande rättigheter (GrUU 14/2020 rd).

Helsingfors 18.12.2020

Forsknings- och kulturminister Annika Saarikko